

บทที่ 1

สภาพปัญหาและวิธีการวิจัย

สภาพปัญหา

การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย ได้รับการสถาปนาขึ้นภายหลังจากที่คณะราษฎรได้ทำการปฏิวัติเมื่อ พ.ศ. 2475 แต่ตลอดเวลาระยะเวลา 56 ปีที่ผ่านมา ระบอบประชาธิปไตยที่นำมาใช้เป็นรูปแบบการปกครองในประเทศไทยนั้น ไม่สามารถที่จะสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบการปกครองที่ประเทศไทยนำมาใช้นี้ เป็นรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ซึ่งให้ความสำคัญกับรัฐสภาว่า เป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญที่สุดที่ประชาชนจะฝากความหวังได้ แต่สำหรับประเทศไทยแล้วรัฐสภามีแต่ความอ่อนแอ ทำให้การปกครองคือยaprสิทธิภาพหลง เหตุผลประการหนึ่งที่ทำให้รัฐสภาของไทยอ่อนแอ เห็นจะได้แก่สถาบันพรรคการเมือง ซึ่งถือว่าเป็นพลังขับเคลื่อนทางการเมือง (political dynamics) ที่สำคัญ ซึ่งจะพบได้ว่าพรรคการเมืองในประเทศไทยมิได้ทำหน้าที่ในการให้ความรู้ทางการเมือง และเลือกสรรผู้นำทางการเมือง (political socialization and recruitment) แสดงออกถึงความต้องการของประชาชน (interest articulation) การรวบรวมผลประโยชน์ให้เป็นกลุ่มเป็นก้อน (interest aggregation) และเป็นสื่อทางการเมือง (political communication) ในการติดต่อระหว่างประชาชนกับผู้บริหารประเทศอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ เป็นการแสดงให้เห็นว่าสถาบันพรรคการเมืองของไทยยังมีความอ่อนแอเป็นลห้วงมาก มีเหตุผลต่าง ๆ นานาที่นำมาอ้างว่าทำให้สถาบันพรรคการเมืองของไทยมีความอ่อนแอ ซึ่งเหตุผลประการหนึ่งก็คือ สาเหตุที่เกิดจากภายในพรรคการเมืองเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากตัวสมาชิกพรรคการเมืองที่เป็น ส.ส. ซึ่งถือว่าเป็นผู้ประกอบการทางการเมือง (political entrepreneur) ที่สำคัญขาดความเป็นเม็กกัน ขาดความจงรักภักดีต่อพรรค สมาชิกพรรคการเมืองพรรคเดียวกันยังมีความคิดในเรื่องนโยบายสำคัญ ๆ เป็นคนละทาง ภายในพรรคการเมืองยังแบ่งเป็นกลุ่ม และแต่ละกลุ่มก็มี

ผู้นำของตนเองไม่ขึ้นกับพรรค ก่อให้เกิดการย้ายพรรคเปลี่ยนพรรค หรือแม้กระทั่งจัดตั้งพรรคขึ้นมาใหม่เป็นประจำอย่างสับสนวุ่นวายตลอดระยะเวลาที่ให้มีโอกาสตั้งพรรคการเมืองในประเทศไทย จากเหตุผลประการหนึ่งที่เกิดจากตัวสมาชิกพรรคการเมืองที่เป็น ส.ส. ดังกล่าว ทำให้สถาบันพรรคการเมืองของไทยขาดความเข้มแข็ง ไม่สามารถที่จะเป็นสถาบันหลักในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดมา

การย้ายพรรคของ ส.ส.ไทยนี้ มีส่วนในการสร้างปัญหาให้กับระบบการเมืองของไทยอย่างน้อย 2 ประการคือ ประการแรก การย้ายพรรคของ ส.ส. จะทำให้ประชาชนเกิดความสับสนทางการเมือง และมองว่าการย้ายพรรคของ ส.ส. นี้ทำให้เกิดความวุ่นวายทางการเมือง ผลที่ตามมาก็คือประชาชนมีศรัทธา และสนับสนุนการเมืองในระบบพรรคน้อยลง และนั่นก็หมายความว่า ประชาชนจะเห็นคุณค่าของพรรคการเมืองน้อยลงเช่นกัน จึงทำให้พรรคการเมืองไทยมีหลังสนับสนุนจากประชาชนไม่มากนัก และมีผลให้พรรคการเมืองไม่สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นสถาบันหลักในการปกครองได้ ประการที่สอง การย้ายพรรคของ ส.ส. ทำให้พรรคการเมืองของไทยขาดความเป็นเอกฉันท์ขาดความเข้มแข็ง และมีพรรคการเมืองมากเกินไป และมีส่วนทำให้ระบบการเมืองของไทยมักไม่ค่อยมีเสถียรภาพ กล่าวคือ การปกครองแบบประชาธิปไตยในประเทศไทยใช้ผู้ทุกวันมีความไม่เสถียรภาพของรัฐบาลนั้นขึ้นอยู่กับความมีเสียงสนับสนุนข้างมากของ ส.ส. ในสภาเป็นสำคัญ ดังนั้นในการลงมติใด ๆ ก็ตาม ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของ ส.ส. พรรคฝ่ายรัฐบาลจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น แต่สิ่งที่เกิดขึ้นเสมอ ๆ ในระบบพรรคการเมืองของไทยก็คือ เมื่อเกิดความไม่พอใจในพรรคการเมืองเดิม ก็มักจะมีการย้ายพรรคใหม่ หรือไม่ก็จัดตั้งพรรคขึ้นมาใหม่ ถ้าเป็นพรรคฝ่ายรัฐบาลด้วยแล้ว ก็จะทำให้เสียง ส.ส. ที่สนับสนุนใน รัฐบาลเกิดความไม่แน่นอนซึ่งในบางครั้งการลงมติใด ๆ ในสภารัฐบาลมักเป็นฝ่ายพ่ายแพ้เสมอ ๆ และมีการยุบสภาตามมานับไว้นานอยู่อย่างนี้ สำหรับการมีพรรคการเมืองหลายพรรคก็เช่นเดียวกัน ทำให้รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยประกอบไปด้วยพรรคการเมืองหลายพรรค ซึ่งรัฐบาลในลักษณะนี้มักจะขาดความมั่นคง แตกแยกได้ง่าย และมักจะไม่ค่อยมีประสิทธิภาพในการบริหารงาน ทำให้รัฐบาลล้มลุกคลุกคลาน จากการย้ายพรรคของ ส.ส. ไทย ซึ่งได้ก่อให้เกิดปัญหาต่อระบบการเมืองของไทยดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่องนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

จากการสังเกตปรากฏการณ์ทางการเมืองของไทย มักจะพบข้ออ้างของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่า การย้ายพรรคของตนเองนั้นเกิดจาก "อยู่ด้วยกันไม่ได้" หรือ "ไปด้วยกันไม่ได้" กับพรรคการเมืองเดิมเป็นประจำ ดังนั้นในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาว่า ส.ส.ของไทยในแต่ละพรรค และแต่ละภาคเน้มีการย้ายพรรคมากน้อยเพียงใด
2. เพื่อศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้ ส.ส.ของไทยย้ายพรรค
3. เพื่อศึกษาผลกระทบของการย้ายพรรคการเมืองของ ส.ส.ไทย

สมมติฐานในการวิจัย

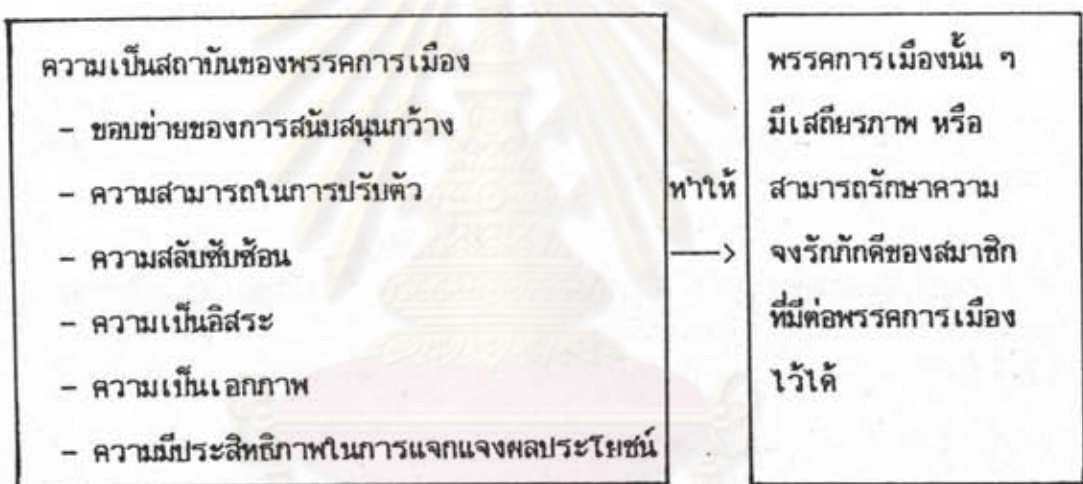
จากการสำรวจแนวความคิดและทัศนคติที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำเนิดของสถาบันพรรคการเมืองในประเทศไทย และจากสภาพการณ์โดยทั่วไปไม่มีเหตุผลพอที่จะตั้งสมมติฐาน เพื่อการทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ว่า "ความไม่เป็นสถาบันของพรรคการเมืองไทย เป็นสาเหตุที่ทำให้ ส.ส. ย้ายพรรค โดยเฉพาะการที่พรรคการเมืองไทยขาดประสิทธิภาพ ไม่สามารถแจกแจงผลประโยชน์ให้กับ ส.ส. ของพรรคได้อย่างทั่วถึง เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ ส.ส. ย้ายพรรค"

แนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

โดยทั่วไปแล้ว ความเป็นสถาบันของพรรคการเมืองนั้น หมายถึง กระบวนการที่พรรคการเมืองและการดำเนินงานต่าง ๆ ของพรรคการเมืองพยายามสร้างสรรค์ หรือจัดหาค่านิยมที่เป็นของตนเอง และพยายามรักษาเสถียรภาพของตนเองไว้¹ ความเป็น

¹S. P. Huntington, Political Order in Changing Societies (New Haven: Yale University Press, 1968), P.12.

สถาบันของพรรคการเมืองนั้นอาจดูได้จาก ขอบข่ายของการสนับสนุนกว้าง ความสามารถ ในการปรับตัว ความซับซ้อน ความเป็นตัวของตัวเอง ความเป็นเอกภาพ และ ความสามารถในการแจกแจง (distribution) ผลประโยชน์หรือความสามารถในการจัดสรร สิ่งที่มีคุณค่าให้แก่สมาชิกของพรรคการเมือง และชักจูงให้สมาชิกส่วนมากของพรรคการเมือง ยอมรับถึงการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่า² นั้นหมายความว่าพรรคการเมืองใดจะเป็นพรรคการเมือง ที่มีเสถียรภาพ หรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า เป็นพรรคการเมืองที่สมาชิกมีความจงรักภักดีนั้น จะต้องเป็นพรรคการเมืองที่ต้องประกอบไปด้วย ลักษณะที่แสดงออกถึงความเป็นสถาบัน ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งสามารถเขียนออกมาเป็นกรอบทฤษฎีให้เห็นได้ดังนี้

จากแนวความคิดดังกล่าว เมื่อนำมาพิจารณาพรรคการเมืองของไทยจากปรากฏ การณ์เชิงประจักษ์ จะพบว่า พรรคการเมืองของไทยไม่มีความเป็นสถาบัน กล่าวคือ การ เป็นสมาชิกพรรคการเมืองหนึ่งพรรคการเมืองใด มิได้หมายความว่าสมาชิกมีอุดมการณ์ คล้ายคลึงกันหรือเหมือนกันแต่อย่างใด ในพรรคการเมืองหนึ่งมีทั้งพวกที่มีอุดมการณ์แนวหัว รุนแรง (ปฏิวัติ) แนวเสรีนิยมแบบกลาง ๆ แนวอนุรักษนิยม และแบบปฏิกริยา อยู่ในพรรค

²David Easton, A System Analysis of Political Life (New York: Wiley, 1965).

เดียวกัน³ การจัดองค์กรของพรรคจะปรากฏอยู่ในข้อบังคับของพรรค ในทางนิตินัยเท่านั้น แต่ในทางความเป็นจริง การจัดองค์กรของพรรคจะเป็นไปอย่างหลวม ๆ ขาดความสลับซับซ้อน ส่วนมากมีเพียงสำนักงานของพรรคในกรุงเทพฯ แทบไม่มีการจัดตั้งสาขาพรรคในท้องถิ่น และในกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ เลย และถึงแม้ว่าจะมีพรรคการเมืองบางพรรคมีการจัดตั้งสาขาพรรคเป็นจำนวนมาก อย่างในกรณีของพรรคประชาธิปัตย์ ที่มีสาขาพรรค 113 สาขา แต่ก็ยังไม่กระจายออกไปทั่วประเทศ กล่าวคือ มีเพียง 50 จังหวัดเท่านั้นที่มีสาขาของพรรคตั้งอยู่ และใน 50 จังหวัดนี้ก็มีสาขาของพรรคการเมืองเพียง 102 อำเภอ ซึ่งในจำนวนสาขาของพรรคทั้ง 102 อำเภอนี้ เป็นสาขาพรรคที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ ถึง 24 สาขาด้วยกัน และรวมสมาชิกในสาขาทั้งหมดเพียง 14,719 คนเท่านั้น⁴ สำนักงานสาขาพรรคมักจะเป็นบ้านของหัวหน้าพรรค บุคคลที่เป็นผู้นำของพรรค หรือของ ส.ส. ของพรรคในจังหวัดนั้น ๆ อย่างในกรณีที่ทำการของพรรครวมไทย และพรรคสหประชาชาติไทย นั้น เป็นบ้านของนายณรงค์ วงศ์วรรณ และบ้านของ พ.อ.พล เริงประเสริฐวิทย์ ตามลำดับ ซึ่งบุคคลทั้ง 2 เป็นหัวหน้าพรรค การจัดตั้งสาขาพรรคมักจะไม่ได้มีจุดประสงค์ เพื่อให้เป็นตัวแทนของสำนักงานของพรรคในส่วนกลาง เพื่อให้เผยแพร่อุดมการณ์และเป็นนโยบายของพรรค แต่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อหวังที่จะนำมาเป็นข้อต่อรอง เพื่อการมีตำแหน่งภายในพรรคเท่านั้น อย่างในกรณีของพรรคประชาธิปัตย์⁵ พรรคการเมืองไทยขาดฐานมวลชนสนับสนุน มีสมาชิกพรรคจำนวนน้อย ต้องประสพกับปัญหาที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการบริหารงานของพรรค ซึ่งในที่สุดก็ต้องเชิญบุคคลที่มีฐานะทางการเงินดี เช่น พวกนายทุน นักธุรกิจที่มั่งคั่งเข้าพรรค เพื่อให้บุคคลที่มีฐานะทางการเงินดีเหล่านี้ช่วยสนับสนุนและพหุฐานะทางการเงิน

³ดูรายละเอียดใน พรศักดิ์ ก่องแก้ว, รายงานการวิจัยเรื่องอุดมการณ์ทางการเมืองของ ส.ส. ไทย (กรุงเทพมหานคร: โครงการศึกษานโยบายสาธารณะ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2530).

⁴เอกสารเขียนเล่ม, กองการเลือกตั้ง กรมการปกครอง (31 กรกฎาคม 2529).

⁵โปรดดูรายละเอียดใน ชัยอนันต์ สมุทวณิช, การเลือกตั้ง พรรคการเมือง รัฐบาลและคณะทหาร (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2524).

เงินของพรรค โดยแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ที่พรรคหยิบยื่นให้ อย่างตำแหน่ง รองหัวหน้าพรรค ตำแหน่งเลขาธิการพรรค ตำแหน่งรัฐมนตรี เป็นต้น ทำให้พรรคการเมืองของไทยขาดความเป็นอิสระในการบริหารงาน และมักจะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลที่มีฐานะทางการเงินดีที่สามารถให้การสนับสนุนในทางการเงินแก่พรรคได้เป็นส่วนใหญ่ สมาชิกพรรคไม่ค่อยมีระเบียบวินัย เมื่อพรรคลงมติในเรื่องใด ๆ แล้ว มักจะปรากฏให้เห็นอยู่เสมอ ๆ ว่า มีสมาชิกพรรคส่วนหนึ่งไม่ปฏิบัติตามมติพรรค อย่างเช่น ส.ส.ของพรรคกิจประชาคม 5 คน ขอดอนเชื้อออกจากวุฒิสภาเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2530 และการยกมือคัดค้านพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ของ ส.ส.กลุ่ม 10 มกรา (ประชาธิปไตย) เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2531 เป็นต้น และในบางครั้งพรรคก็มักจะปล่อยปะละเลย ไม่ลงโทษ ส.ส.ที่ฝ่าฝืนมติพรรค อย่างเช่น ที่พรรคพลังใหม่ ไม่ลงโทษนายเรวดี จินดาพล ส.ส.จังหวัดภูเก็ต ที่ขอดอนเชื้อออกจากวุฒิสภาเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจพลเอกเปรมเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2530 เป็นต้น จากการที่พรรคการเมืองของไทยไม่มีความไม่มีความเป็นสถาบันดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความไม่มีประสิทธิภาพในการแจกแจงผลประโยชน์ให้กับสมาชิกของพรรคอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม อันเนื่องมาจากขาดความเป็นเหตุเป็นผล (rational) ไม่มีระเบียบ กฎเกณฑ์ที่เป็นระบบและแน่นอน ในการจัดสรรผลประโยชน์นี้ส่งผลทำให้สมาชิกพรรคขาดความจงรักภักดีต่อพรรค มีการย้ายพรรค เปลี่ยนพรรคให้เห็นด้วยปรากฏการณ์เชิงประจักษ์อย่างชัดเจนอยู่เสมอ ๆ อย่างเช่นในกรณีของพรรคประชาธิปัตย์ หลังจากเข้าร่วมรัฐบาลชุดเปรม 5 แล้ว ได้มี ส.ส. กลุ่มหนึ่งที่คิดหวังไม่ได้รับการแต่งตั้งให้มีตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งต่อมาเรียกว่า กลุ่ม 10 มกรา โดยมีนายเฉลิมพันธ์ ศรีวิกรม์ และนายวีระ มุสิกพงศ์ เป็นผู้นำ ไม่พอใจต่อการจัดสรรตำแหน่งรัฐมนตรีของนายพิชัย รัตตกุล และประกอบกับหลังจากพลเอกเปรมฯ ได้ยุบสภา เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2531 แล้วพรรคประชาธิปัตย์ก็ได้มีมติไม่ส่ง ส.ส.กลุ่ม 10 มกรา ลงสมัครรับเลือกตั้ง ส.ส.กลุ่ม 10 มกรา ก็ได้แยกตัวออกมาจากพรรคประชาธิปัตย์ มาร่วมกันจัดตั้งพรรคประชาชน โดยมีนายเฉลิมพันธ์ ศรีวิกรม์ เป็นหัวหน้าพรรค และนายวีระ มุสิกพงศ์ เป็นเลขาธิการพรรค เป็นต้น

จากแนวความคิด เหตุผลต่าง ๆ และปรากฏการณ์เชิงประจักษ์เกี่ยวกับพรรคการเมืองไทยดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยเชื่อและตั้งสมมติฐาน ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

ตัวแปรในการวิจัย

จากปัญหาและสมมติฐานในการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่สำคัญ ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรอิสระ คือ ความเป็นสถาบันของพรรคการเมือง
2. ตัวแปรตาม คือ การย้ายพรรคของ ส.ส.

นิยามตัวแปร

ความเป็นสถาบันของพรรคการเมือง

1. นิยามทั่วไป หมายถึง แบบแผนทั่วไปซึ่งมีการแสดงออกให้เห็นได้ โดยกลุ่มพลังที่เด่นชัดในสังคม กลุ่มพลังนี้จะต้องเป็นสัญลักษณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่เคยและยังคงกำหนดแบบแผนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ออกมาใช้ปฏิบัติ⁶
2. นิยามปฏิบัติการ หมายถึง ความจงรักภักดี ความเชื่อ ความศรัทธาที่สมาชิกพรรคมีต่อพรรคการเมือง ในประเด็นดังต่อไปนี้ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และเหมาะสม

2.1 การมีคุณค่าร่วมกัน

2.1.1 สมาชิกพรรคมีผลประโยชน์ร่วมกัน

2.1.2 เห็นด้วยกับวิธีการที่พรรคใช้อยู่ว่าจะสามารถทำให้บรรลุผลประโยชน์ได้

2.1.3 เห็นประโยชน์จากการเป็นสมาชิกพรรค

2.1.4 สมาชิกพรรคเห็นด้วยกับเป้าหมายของพรรคที่วางไว้

2.2 ความสามารถในการปรับตัว

2.2.1 อาวุธพรรค

2.2.2 อาวุธของผู้นำพรรคคนหนึ่ง ๆ

⁶Peter M. Blau, Exchange and Power in Social Life (New York: John Wiley and Sons, Inc., 1964), p. 275.

- 2.2.3 การมีนโยบายหลักและนโยบายย่อยหลาย ๆ ประการ
- 2.2.4 มีการปรับเปลี่ยนนโยบายเมื่อเหตุการณ์เปลี่ยนไป
- 2.2.5 การเอาชนะปัญหาต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกพรรค
- 2.2.6 พรรคประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้
- 2.2.7 มีการเปลี่ยนหน้าที่ใหม่ ๆ เพื่อให้เข้ากับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

2.3 ความซับซ้อน

- 2.3.1 มีจำนวนสาขาพรรคมากและกระจายอยู่ทั่วไป
- 2.3.2 มีสายการบังคับบัญชาที่สลับซับซ้อน
- 2.3.3 มีจำนวนสมาชิกพรรคมาก
- 2.3.4 พรรคมีหน้าที่หลากหลาย
- 2.3.5 สาขาพรรคทำหน้าที่หลายอย่าง
- 2.3.6 มีการแบ่งสาขาหรือหน่วยงานย่อยตามหน้าที่

2.4 ความเป็นอิสระ

- 2.4.1 พรรคสามารถทำการตัดสินใจด้วยตนเอง
- 2.4.2 พรรคไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับกรที่เป็นเครื่องมือของกลุ่มทางสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
- 2.4.3 พรรคไม่มีความผูกพันกับผลประโยชน์ของกลุ่มทางสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ
- 2.4.4 นโยบายของพรรคมาจากการเรียกร้องของหลาย ๆ กลุ่ม ไม่ใช่มาจากกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดโดยเฉพาะ
- 2.4.5 พรรคไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของเงินตรา
- 2.4.6 พรรคมีความสนใจและค่านิยมแตกต่างจากพลังทางสังคมอื่น ๆ

2.5 ความเป็นเอกฉันท์

- 2.5.1 สมาชิกพรรคมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอำนาจขอบเขตของหน้าที่ กระบวนการต่าง ๆ ตลอดจนระเบียบวิธีในการแก้ไขข้อขัดแย้งสอดคล้องและเป็นไปในแนวเดียวกัน

- 2.5.2 พรรคมีการบังคับบัญชาที่เข้มงวด และสมาชิกพรรคมีระเบียบวินัย
- 2.5.3 ความสามารถในการประสานงานภายในพรรค
- 2.5.4 สมาชิกพรรคมีส่วนร่วมในพรรคมาก
- 2.5.5 ผู้นำพรรครวมอำนาจในการตัดสินใจ
- 2.5.6 สมาชิกพรรคมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการลงมติในปัญหาต่าง ๆ
- 2.6 ความเป็นเหตุเป็นผล
- 2.6.1 มีการยอมรับ และปฏิบัติตามข้อบังคับหรือธรรมเนียมของพรรค
- 2.6.2 ข้อบังคับ หรือธรรมเนียมของพรรคนั้นเป็นระเบียบปฏิบัติอย่างกว้าง ๆ
- 2.6.3 มีขอบเขตแห่งข้อบังคับ หรือธรรมเนียมของพรรคอย่างชัดเจน
- 2.6.4 การเข้าสู่ตำแหน่งและการออกจากตำแหน่งในพรรค เป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ข้อบังคับของพรรค
- 2.6.5 การสั่งงานต่าง ๆ หรือการวางกฎเกณฑ์ของพรรค ต้องกระทำเป็นลายลักษณ์อักษร
- 2.7 ความมีระเบียบกฎเกณฑ์
- 2.7.1 สมาชิกพรรคปฏิบัติตามมติพรรคอย่างเข้มงวด
- 2.7.2 มีการปฏิบัติตามข้อบังคับ หรือธรรมเนียมของพรรคอย่างเคร่งครัด
- 2.7.3 ในการลงมติใด ๆ สมาชิกพรรคปฏิบัติตามคำสั่งของคู่ประสานงานของพรรค
- 2.7.4 การไม่วิพากษ์วิจารณ์มติของพรรคในทางที่ไม่เห็นด้วย
- 2.8 การให้ผลตอบแทน
- 2.8.1 มีการให้ผลประโยชน์กับสมาชิกพรรคที่มีวินัยโดยปฏิบัติตามระเบียบ หรือธรรมเนียมของพรรคอย่างสม่ำเสมอ

2.8.2 ลงโทษสมาชิกพรรคที่ฝ่าฝืนมติพรรค

2.8.3 ลงโทษสมาชิกที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับหรือธรรมเนียมของพรรคที่กำหนดไว้อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

2.9 สัญลักษณ์

2.9.1 ชื่อพรรค

2.9.2 ตราพรรค

2.9.3 คำขวัญของพรรค

2.10 ผลประโยชน์⁷

2.10.1 อำนาจ

2.10.2 ความศรัทธาในมือ

2.10.3 ความยุติธรรม

2.10.4 ความนิยมที่ชื่นชอบ

2.10.5 ความอยู่ดีกินดี

2.10.6 ความมั่งคั่ง

2.10.7 ความรอบรู้

2.10.8 ทักษะ

การย้ายพรรคของ ส.ส.

1. นิยามทั่วไป หมายถึง การที่สมาชิกพรรคการเมือง ซึ่งอดีตเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อครั้งการเลือกตั้ง 27 กรกฎาคม 2529 ลาออกจากพรรคการเมืองเดิมที่เคยสังกัด และย้ายไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่น หรือไปจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ และลงแข่งขันสมัครรับเลือกตั้งเป็นตัวแทนราษฎร เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2531

2. นิยามปฏิบัติการ หมายถึง ภายหลังจากยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2531

⁷ผลประโยชน์หรือสิ่งที่มีคุณค่าตามแนวความคิดของ Harold D. Lasswell.

2.1 มีสมาชิกพรรคการเมืองต่าง ๆ ซึ่งอดีตเป็น ส.ส. เมื่อการเลือกตั้ง 27 กรกฎาคม 2529 ได้ลาออกจากพรรคการเมืองที่สังกัด และย้ายไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่น และลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นตัวแทนราษฎร เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2531 จำนวน 60 คน ดังต่อไปนี้

- 2.1.1 สมาชิกพรรคพวชนชาวไทย ย้ายไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคกิจสังคม 1 คน
- 2.1.2 สมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ ย้ายไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคชาติไทย 1 คน
- 2.1.3 สมาชิกพรรครวมไทย ย้ายไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคชาติไทย 1 คน
- 2.1.4 สมาชิกพรรคชาติไทย ย้ายไปสมัครเป็นสมาชิกสมาชิกรวมไทย และพรรคราษฎร พรรคละ 1 คน
- 2.1.5 สมาชิกพรรคกิจสังคม ย้ายไปสมัครเป็นสมาชิก พรรครวมไทย พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคชาติไทย พรรคละ 1 คน
- 2.1.6 สมาชิกพรรคราษฎร ย้ายไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคกิจสังคม 1 คน และพรรคชาติไทย 2 คน
- 2.1.7 สมาชิกพรรคกิจประชาคม ย้ายไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคราษฎร 5 คน และพรรคชาติไทย 3 คน
- 2.1.8 สมาชิกพรรคสหประชาชาติไทย ย้ายไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคกิจสังคม พรรคพวชนชาวไทย และพรรคกิจประชาคม พรรคละ 1 คน พรรคชาติไทย 11 คน และพรรครวมไทย 13 คน
- 2.1.9 สมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ ย้ายไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคสหประชาชาติไทย และพรรคพลังธรรม พรรคละ 1 คน พรรคมวลชน 2 คน พรรคประชาธิปัตย์ 3 คน และพรรคชาติไทย 7 คน

2.2 มีสมาชิกพรรคการเมืองต่าง ๆ ซึ่งอดีตเป็น ส.ส. เมื่อการเลือกตั้ง 27 กรกฎาคม 2529 ได้ลาออกจากพรรคการเมืองที่สังกัด และย้ายไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ได้จัดตั้งขึ้นใหม่ และลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2531 มีจำนวนทั้งหมด 33 คน ดังต่อไปนี้

2.2.1 สมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ ย้ายไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคประชาชน 30 คน

2.2.2 สมาชิกพรรครวมไทย สหประชาธิปไตย และชาติไทย ย้ายไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคประชาชน พรรคละ 1 คน

วิธีการวิจัย

สำหรับวิธีการวิจัยในเรื่องนี้มีดังต่อไปนี้

1. การวิจัยจากเอกสาร ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งได้แก่ หนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร และตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่หาวิจัย โดยจะค้นคว้าจากห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นต้น

2. การวิจัยแบบสำรวจ (survey research) ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1 กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย (population) ได้แก่สมาชิกพรรคการเมือง ซึ่งอดีตเป็น ส.ส. เมื่อการเลือกตั้ง 27 กรกฎาคม 2529 ซึ่งภายหลังจากการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2531 ได้ลาออกจากพรรคการเมืองที่สังกัด และย้ายไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่น หรือจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ และลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2531 รวมจำนวนทั้งสิ้น 93 คน

2.2 วิธีการได้มาและจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (random sampling) โดยสุ่มมาทั้งหมด 39 คนมาเป็นตัวแทนในการศึกษา (sample size) ซึ่งประชากรที่ใช้ในการศึกษาทุกหน่วยต่างก็มี

โอกาสถูกเลือกอย่างเท่าเทียมกันทำให้กลุ่มตัวอย่างที่ได้มีความน่าจะเป็นในการเป็นตัวแทนกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา (probability sampling)

2.3 เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ (interview method) ประเภทแบบที่ได้สร้างขึ้นไว้ล่วงหน้า (structured interview) และใช้การ สัมภาษณ์แบบหยั่งลึก (depth interview) กับตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเพื่อที่จะให้ได้ข้อมูลความจริงอันจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยให้มากที่สุด

2.3.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยทั้งรูปแบบและเนื้อหาของคำถาม ก่อนที่จะนำไป สัมภาษณ์จะได้รับการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญท่านอื่น ๆ แล้วนำไปทดสอบ (pretest) กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วนำมาปรับปรุงให้แบบสัมภาษณ์มีความสมบูรณ์และเที่ยงตรง เพื่อจะได้นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.4 ผู้สัมภาษณ์ นอกจากตัวผู้ศึกษาวิจัยแล้ว ยังมีผู้ช่วยสัมภาษณ์ซึ่งมีความรู้ระดับปริญญาตรี จำนวน 1 คน โดยจะได้รับการอบรมทำความเข้าใจในจุดประสงค์ และเนื้อหาของคำถามทุกข้อเป็นอย่างดี

สำหรับวิธีการบันทึกข้อมูลนั้น ผู้สัมภาษณ์จะใช้ทั้งการจดบันทึกในแบบสัมภาษณ์ และใช้เทปบันทึกเสียงประกอบกัน หรือใช้ข้อใดอย่างหนึ่ง แล้วแต่ความสมัครใจของผู้ถูกสัมภาษณ์

3. วิธีการวิเคราะห์ ผู้วิจัยใช้วิธีการพรรณนาและวิเคราะห์ควบคู่กันไป (descriptive and analytical analysis) ซึ่งจะเป็นการวิเคราะห์ตามแนวความคิดเกี่ยวกับความเป็นสถาบันของพรรคการเมือง โดยจะวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและจากการสัมภาษณ์ และจะแบ่งการพรรณนาวิเคราะห์ออกเป็นสองส่วนตามสมมติฐานคือ ส่วนแรก

จะวิเคราะห์ความเป็นสถาบันของพรรคการเมืองไทย ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการมีคุณค่าร่วมกัน ความซับซ้อน ความสามารถในการปรับตัว ความเป็นอิสระ ความเป็นเอกเทศ ความเป็นเหตุเป็นผล(ความมีระเบียบกฎเกณฑ์ การให้คุดให้โทษ) และสัญลักษณ์ และในส่วนที่สอง จะได้วิเคราะห์ถึงความมีประสิทธิภาพในการแจกแจงผลประโยชน์ของพรรคการเมืองไทย

ข้อจำกัดในการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการย้ายพรรคของ ส.ส.ไทยนี้ มีข้อจำกัดในการศึกษา 2 ประการ คือ

1. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย กล่าวคือ เรื่องที่ผู้วิจัยศึกษานี้เป็นเรื่องที่ต้องอาศัยการเข้าไปคลุกคลีกับผู้ถูกสัมภาษณ์ จึงจะได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งแต่ผู้วิจัยไม่อาจที่จะกระทำการดังกล่าวได้อย่างเต็มที่ อันเนื่องมาจากมีเวลาที่จำกัดในการศึกษาวิจัย

2. การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ เนื่องจากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ต้องสัมภาษณ์สมาชิกพรรคการเมืองที่อดีตเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อการเลือกตั้ง 27 กรกฎาคม 2529 แต่ภายหลังยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2531 ได้ลาออกจากพรรคการเมืองที่สังกัด และย้ายไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่นหรือตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ และลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2531 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ถูกสัมภาษณ์นั้นเป็น "นักการเมือง" อันทำให้ในบางครั้งผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่อาจให้ข้อมูลในบางส่วนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าข้อมูลนั้นเกี่ยวกับตัวผู้ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งเกรงว่าถ้าข้อมูลได้รับการเปิดเผย อาจทำให้ตนเองได้รับความเสียหายหรืออาจถึงขั้นทำให้ "หมดอนาคตทางการเมือง" ได้ และถ้าข้อมูลที่จะให้สัมภาษณ์นั้นเป็นข้อมูลที่อาจมีผลกระทบต่อบุคคลที่สาม ซึ่งอาจจะมีผลในทางกฎหมายตามมา ถึงแม้ว่าผู้สัมภาษณ์จะได้ยืนยันว่าจะไม่เปิดเผยชื่อผู้ให้สัมภาษณ์แล้วก็ตาม ดังนั้นจึงทำให้ข้อมูลที่ได้รับความสมบูรณ์ไปบ้าง

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการศึกษาวิจัยเรื่องนั้นจะมีข้อจำกัดดังกล่าว แต่ผู้ศึกษาวิจัยก็ได้พยายามอย่างเต็มที่ และได้นำข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้มาเป็นข้อมูลในการศึกษาวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยเรื่องการย้ายพรรคของ ส.ส.ไทยนี้ ผู้วิจัยหวังว่าคงจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. ในทางทฤษฎี ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพรรคการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพรรคการเมืองไทยดียิ่งขึ้น
2. ในทางปฏิบัติ ผลการวิจัยนี้จะนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงพรรคการเมืองของไทย ให้มีความสมบูรณ์และเข้มแข็งต่อไป

การนำเสนอผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการย้ายพรรคของ ส.ส. ไทยนี้ เพื่อให้การนำเสนอผลการวิจัยเป็นไปอย่างมีระบบและมีเนื้อหาที่ต่อเนื่องกันโดยตลอด ผู้วิจัยจึงแบ่งการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 6 ตอน ตามลำดับดังต่อไปนี้

บทที่ 1 สภาพปัญหาและวิธีการวิจัยโดยจะเสนอสภาพปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานในการวิจัย แนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย ตัวแปรในการวิจัย นิยามตัวแปร วิธีการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย และการนำเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 แนวความคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย โดยจะเสนอแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย นิยามกลุ่ม องค์ประกอบของกลุ่ม เหตุสนใจของการรวมกลุ่ม ประเภทของกลุ่ม และปัจจัยเกื้อกูลต่อการเป็นกลุ่มสถาบัน และแนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพรรคการเมืองคือ ความหมายของพรรคการเมือง ลักษณะของพรรคการเมือง

เมือง หน้าที่และบทบาทของพรรคการเมือง การจัดองค์กรพรรคการเมืองและการพัฒนา
ของพรรคการเมือง

บทที่ 3 เหตุการณ์ทางการเมืองก่อนยุบสภาผู้แทนราษฎรและการย้ายพรรคของ
ส.ส. โดยจะเสนอเหตุการณ์ทางการเมืองดังต่อไปนี้คือ ส่องรัฐธรรมนูญรื้อลอก ทหารพราน
ประท้วงหน้าบ้าน ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช การเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจพลเอกเปรม
ติณสูลานนท์ เบื้องหลังยุติอภิปรายไม่ไว้วางใจพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ล้ม การอภิปราย
ไม่ไว้วางใจนายบรรหาร ศิลปอาชา ความขัดแย้งในพรรคประชาธิปัตย์ เปรมยุบสภา
เหตุการณ์ทางการเมืองหลังการยุบสภา และการย้ายพรรคของ ส.ส.

บทที่ 4 วิเคราะห์การย้ายพรรคของ ส.ส.ไทย โดยมีเนื้อหาที่จะนำเสนอ คือ
การเข้าสังกัดพรรคการเมือง ความซ้าซึ่งในอุดมการณ์และนโยบายของพรรค อุดมการณ์
ของ ส.ส.ในพรรคเดียวกัน ความซ้าซึ่งในพรรคการเมืองที่สังกัด ความผูกพันพรรคการเมือง
ที่สังกัด ความไม่ยุติธรรมในการจัดสรรตำแหน่งทางการเมือง พรรคไม่ส่งลงสมัคร
รับเลือกตั้ง ถูกขับออกจากพรรค ความขัดแย้งในการดำเนินงานทางการเมือง อยากเป็น
ส.ส.สังกัดพรรครัฐบาล ไม่สามารถเสนอร่างพระราชบัญญัติได้ พรรคให้เงินสนับสนุนในการ
หาเสียงเลือกตั้งน้อย ถูกลอยแพในการหาเสียงเลือกตั้ง น้อยเนื้อต่ำใจที่ได้รับเงินสนับสนุน
ในการหาเสียงน้อยกว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งคนอื่น ประหยัดค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง

บทที่ 5 เสนอผลกระทบต่อการย้ายพรรคของ ส.ส.ไทย และ

บทที่ 6 เสนอสรุปผลของการวิจัยและข้อเสนอแนะ.